

Z POČÁTKU PARDUBICKÉ CYKLISTIKY (1885 - 1914)

Zdeněk BIČÍK

"Jeden z florentských listů píše: Pan Ferrari z Nogary, vášnivý cyklista, stav se otcem, rozhodl se potomka svého ku křtu představit na kole. Asi 60 přátel p. Ferrariho, všichni na kolech, doprovázeli jej a mezi nimi četné dámy, zejména kmotra novokřtěncova. Celý průvod, v jehož čele na tříkolce jela kojná, nesouc dítě, odebral se do kostela, kdež křest se vší slávou vykonán. Událost tato svou novostí a původností přilákala hojný počet diváků." Cyklista, roč. X. 1894, č. 6, str. 77/.

Roku 1985 si sportovní pardubická veřejnost připomenula neobvyklé výročí - sto let organizované cyklistiky v Pardubicích. Je to jedno z dalších jubilejí, jež si postupně uvědomujeme poměrně v krátkých intervalech /Velká pardubická, Zlatá přilba, aviatika a hokej/. A cyklistika svými počátky patří v Pardubicích k sportům tradičním, vytvářející s jezdeckým sportem, sokolským hnutím a později i dalšími odvětvími Pardubicím název "město sportu".

Jízdní kolo se jako sportovní prostředek objevilo na dráze roku 1869 v Londýně a o deset let později na silničních závodech Paříž-Rouen /jelo se ještě na dřevěných kolech/. Roku 1893 bylo uspořádáno první mistrovství na dráze v Chicagu, roku 1896 se dostala cyklistika do pořadu olympijských her a roku 1900 byla založena Mezinárodní cyklistická federace /UCI/; od roku 1903 se jezdí populární Tour de France.

Od osmdesátých let se cyklistika začíná rozvíjet a prosazovat i u nás. Roku 1881 byl založen Český klub velocipedistů Smíchov jako první na území tehdejšího rakousko-uherské monarchie a ve dnech 27. - 29. září 1883 se konaly v Praze na Invalidovně poprvé závody, ještě na vysokých kolech. V tomto roce vznikla i Česká ústřední jednota velocipedistů /Č.Ú.J.V./; od roku 1894 vychází i odborný časopis "Cyklista".

V tomto období vysokých kol /jejich cena byla značně vysoká - přes 100 zl./ kralovali u nás bratři Kohoutové, z nichž Josef se stal roku 1882 mistrem Rakouska. Okolo roku 1895 se začínají objevovat nízká kola /anglické rovery/ a vytlačují starší typ vysokých "kohoutovek". Smíchovský klub postavil roku 1886 v Královské oboře novou dráhu /440 m dl. a 6 m šir./ Čestí cyklisté získávali již tehdy na silnicích i drahách mnoho úspěchů nejen doma, ale i v zahraničí¹⁾.

Po příkladu Prahy dostala se cyklistika do okruhu zájemců v dalších městech, zvláště v Plzni a Pardubicích, kde rovněž vznikly speciální cyklistické dráhy. Tak se i Pardubice, v té době známé již dostihovým sportem a čilou sokolskou jednotou, staly i významným centrem cyklistiky.

Jejím průkopníkem byl napochybně sezemický rodák zubní lékař Václav Hromádko, který již okolo roku 1880 se pokoušel jezdit na vysokém kole. Nechme promluvit pamětníky těchto dávných dob a pionýrské éry, bratry M. a F. Danielovy: "První dřevěné kolo, vysoké a s obyčejným ložiskem /nápravou/ jako u trakaře, postavil v Pardubicích působící zámečník Vilém Vorbach. Na tomto kole konali jsme první pokusy na svahu silnice od Pardubiček od železničního strážního domku ke "kostelíčku". Jak se rozumí samo sebou neobešly se

naše pokusy bez nějakých těch odřenin a ořesů svalů, to nás však nemohlo nijak odradit, a tak jsme pokračovali "v jízdě" tak dlouho, až jsme stroj bezpečně ovládali. Vorbachův "stroj" byl sice určen jen na nácvik jízdy, přesto jsme se však odvážili i delších výletů. Z počátku, pravda, jen do Famílie, nebo přes labský most na Hradiště, později pak i do Kunětic a Bohdanče. K tomu bylo ovšem třeba již velké námahy a sebezapření. Přiznat únavu? To za žádnou cenu!"²⁾

O Hromádkovi dále bratři Danielovi uvádějí, že byl na své "kohoutovce" vytrvalým a odvážným jezdcem a současně prvním pardubickým krasojedcem a cyklistickým akrobatem. "jeho podivuhodné výkony budily tehdy mezi námi rozruch a úžas, který neznal mezí, když odepial zadní spoj s malým kolečkem a prováděl různá cvičení jen na předním vysokém kole - monocykl jsme mu říkali. Jeho výkony byly nejen odvážné, ale i ladné a prováděné s naprostou jistotou."³⁾

Redaktor pražských "Národních listů" Jaroslav Kalva rovněž velmi zajímavě na tyto průkopnické doby vzpomíná a píše: "Brzy přibyl nám však nový sportovní podnik v Pardubicích, jenž na nás a snad obzvláště na mne působil dalek přitažlivěji než dostihy koňské - cyklistické závody na kolech. Bože, to byla novinka, to byla podívaná! Již samotná dráha závodní neobyčejně mně imponovala, a což když jsem poprvé viděl skutečné závody, závody na kolech, jež tehdy byla snad vzácnějším zjevem na silnici než dnes avion ve vzduchu. Byl jsem uchvácen, nadšen a moje klukovské sny soustředily se na jediném pevném bodě - mít kolo a být také závodníkem, jaké jsem viděl na pardubické dráze bojovati o vítězství. Mými bohy byli tehdy: bratři Kohoutové, Pachman ze Slaného, bratři Heidenreichové a řada jmen, jež tehdy jsem znal všechna, jež však postupem doby z paměti se mi vytratila. Jaké to bývaly závody, jaké boje na vysokých kolech, na tříkolkách, jízdy na kratší i delší vzdálenost a vrchol všeho: jízdy s překážkami! V té době, myslím, že ztratil jsem zájem o vše jiné a myslil jen na pardubické závody na kolech. Minula řada let a můj tehdejší klukovský sen doznal částečně svého uskutečnění. Měl jsem kolo, ovšem tehdy jen nízký rower s pneumatikami /své první lekce jízdy na kole prodělal jsem ovšem na vysokém "dřeváku", jak jsme nazývali výrobek bratří Mazuchů, kteří postavili dřevěná kolo s železnými ráfky/ a již také snažil jsem se uskutečnit i druhý díl svého snu - stát se závodníkem. Bylo to někdy v letech 1897 nebo 1898, kdy se můj sen i v tomto směru začal splňovat. Získal jsem polozávodní, lehký stroj a zajel si do Pardubic, kde - jak jsem věděl - pilně na obnovené dráze se trainovalo. Byl jsem přátelsky přijat Vinc.

